

Sygn. akt I ACz 1/13

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2013r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący - Sędzia SA Mariola Głowacka (spr.)

Sędziowie SA Jan Futro

SA Piotr Górecki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 20 lutego 2013r.

sprawy z powództwa **S. M.**

przeciwko **(...)(...)**z siedzibą w **M. we (...)**

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego

od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 30 października 2012r. sygn. akt IX GC 380/12

postanawia:

oddalić zażalenie.

/-J. Futro /-/M. Głowacka /-/ P. Górecki

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 30 października 2012r. odmówił odrzucenia pozwu.

Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu do postanowienia wskazał, że powód S. M. pozwem z dnia 18 maja 2011r. wniósł o wydanie europejskiego nakazu zapłaty przeciwko pozwanemu. Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 20 czerwca 2011r. wydał europejski nakaz zapłaty od którego pozwany złożył sprzeciw. Sąd Okręgowy w Poznaniu

postanowieniem z dnia 21 listopad 2011r. odrzucił pozew. Na skutek rozpoznania zażalenia powoda Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 26 stycznia 2012r. uchylił zaskarżone postanowienie o odrzuceniu pozwu i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

Sąd pierwszej instancji po ponownym rozpoznaniu sprawy ustalił, że powód S. M. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo (...) w K.. Przedmiotem działalności powoda jest m.in. przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw, wytwarzanie gotowych posiłków i dań, sprzedaż hurtowa owoców i warzyw. Pozwany L. Z. (...) z siedzibą w M. we (...) prowadzi działalność gospodarczą, której przedmiotem jest m.in. sprzedaż, import również na zlecenie produktów spożywczych, konserwowanych i niekonserwowanych, szczególnie oliw pochodzenia naturalnego, oliwek, kapar oraz grzybów. Strony nie zawarły ogólnej pisemnej umowy sprzedaży. Sprzedaż oparta

była na zamówieniach w których strony określiły towar, jego ilość, miejsce załadunku, rodzaj środka transportu oraz opakowanie.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu 29 października 2010r. powód sprzedał pozwanemu 29 beczek z grzybami klasy (...) i 59 beczek z grzybami klasy (...) w łącznej ilości 13.200 kg. Z tego tytułu powód wystawił pozwanemu fakturę na 25.252,50 euro. W K. towar został wydany przez powoda firmie transportowej zamówionej przez pozwanego i dostarczony do siedziby Spółki (...) w miejscowości M. T.. W dniu 5 listopada 2010r. powód sprzedał pozwanemu 88 beczek z grzybami klasy (...) w łącznej ilości 13.200 kg. Z tego tytułu powód wystawił pozwanemu fakturę na 21.120 euro. W K. towar został wydany przez powoda firmie transportowej zamówionej przez pozwanego i dostarczony do siedziby Spółki (...) w miejscowości M. T.. W dniu 16 listopada 2010r. powód sprzedał pozwanemu 44 beczki z grzybami klasy (...) w łącznej ilości 6.600 kg. Z tego tytułu powód wystawił pozwanemu fakturę na kwotę 14.137,20 euro. W K. towar został wydany przez powoda firmie transportowej zamówionej przez pozwanego i dostarczony do siedziby Spółki (...) w miejscowości M. T.. Na wszystkich fakturach, dokumentach identyfikacyjnych oraz listach przewozowych znajdowała się adnotacja (...) K.. W listach przewozowych jako nadawca towaru dostarczanego do (...) był wskazany powód. Towar został odebrany u powoda w K. przez firmę transportową organizowaną przez pozwanego. Za przewóz towaru płacił pozwany. Powód nie zajmował się organizowaniem transportu, wyłącznie pakował towar.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że pozwany zlecił M. S. zorganizowanie usługi transportowej przewozu pieczarek zakupionych przez pozwanego od powoda na trasie K. - (...) Strony zgodnie ustaliły, że towar będzie sprzedawany na podstawie klauzuli (...), co oznaczało, że kupiony towar będzie znajdował się w magazynie dostawcy, a odbiorca będzie zobowiązany do zorganizowania transportu. M. S. we własnym imieniu, ale na rachunek pozwanego zleciła dostawę pieczarek firmie transportowej. Pozwana Spółka zamawiała towar i płaciła za transport za pośrednictwem M. S., natomiast za towar płaciła bezpośrednio powodowi.

Sąd pierwszej instancji przy uwzględnieniu dyspozycji art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oraz art. 5 ust. 1 lit. a Rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. U. UE z dnia 16 stycznia 2001r.) przy ponownym rozpoznaniu sprawy badał czy miejsce dostarczenia towaru wynikało z postanowień umowy zawartej pomiędzy stronami, która strona zamawiała realizację usługi przewozu towaru zakupionego przez pozwanego od powoda na trasie K. - (...) i kto za ten transport płacił. Zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. a w/w Rozporządzenia osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium Państwa Członkowskiego może być pozwana w innym Państwie Członkowskim jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenie wynikające z umowy - przed sądem miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane. Stosownie do art. 5 ust. 1 litera b cyt. rozporządzenia w rozumieniu niniejszego przepisu - o ile co innego nie zostało uzgodnione- miejscem wykonania zobowiązania jest:

- w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych - miejsce w Państwie Członkowskim w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały dostarczone albo miały zostać dostarczone,

- w przypadku świadczenia usług - miejsce w Państwie Członkowskim w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że w przepisie art. 5 pkt 1 lit. a i b Rozporządzenia wprost wskazano co należy rozumieć pod pojęciem miejsca wykonania zobowiązania z tym zastrzeżeniem, że strony mają prawo porozumieć się do miejsca wykonania zobowiązania. Jeżeli chodzi o sprzedaż rzeczy ruchomych wskazano, że miejscem wykonania umowy jest miejsce w Państwie Członkowskim w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały dostarczone lub miały zostać dostarczone.

Sąd pierwszej instancji za bezsporne uznał, że strony łączyła umowa sprzedaży rzeczy ruchomych tj. pieczarek, co oznacza, że decydującym dla uznania jurysdykcji sądu jest miejsce wykonania świadczenia. Zdaniem Sądu postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie wykazało, że strony ustaliły, iż do dostawy towarów zamówionych przez pozwanego od powoda ma zastosowanie klauzula (...). Takie sformułowanie oznacza, że strony uzgodniły sposób dostawy towarów według klauzuli handlowej z zakładu (Ex W.), która jest jedną z

międzynarodowych reguł handlowych ((...)) opracowanych i publikowanych przez Międzynarodową Izbę Handlową w P. (ICC). Oficjalna wersja obecnie obowiązujących reguł - I. 2000 - została zaaprobowana przez Komisję Prawa Handlu (...) ((...)) Organizacji Narodów Zjednoczonych. Reguły I. określają reguły dostawy towaru od sprzedawcy do odbiorcy w przypadku handlu międzynarodowego, podział kosztów związanych z transportem towaru oraz moment przejścia ryzyka ze sprzedającego na kupującego w trakcie transportu. Stosowanie tych reguł ma charakter fakultatywny, co oznacza, że tylko wola stron staje się one częścią reżimu umownego. I. jako klauzule handlowe z konkretnie zdefiniowanym zakresem znaczeniowym mogą przy tym z zasady być ustaleniami umownymi, na których podstawie może być ustalone miejsce dostawy w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit b Rozporządzenia nr 44/2001 (opinia Rzecznika Generalnego (...) przedstawiona w dniu 3 marca 2011r. sprawa C 87/10(...) przeciwko E. C. (...)).

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zastosowanie klauzuli (...) oznaczało, że dostawa zostaje uznana za dokonaną w momencie postawienia towarów do dyspozycji kupującego w oznaczonym miejscu, bez zobligowania do dalszych czynności ze strony sprzedającego. Oznacza to, że powód był zobowiązany jedynie do pozostawienia sprzedawanych towarów do dyspozycji pozwanego jako kupującego w swoim zakładzie znajdującym się w K. w Polsce, a pozwany był odpowiedzialny za ich transport do (...). Z obowiązków stron wynikających z klauzuli (...) można wnioskować o miejsce dostarczenia rzeczy będącej przedmiotem umowy. Było nim miejsce, gdzie sprzedawca zobowiązany był dostarczyć rzeczy kupującemu i w którym na kupującego przechodził ciężar ich odbioru i zorganizowania przewozu. Według materiału zebranego w sprawie miejscem dostarczenia towaru była miejscowość K. położona w Polsce.

Sąd pierwszej instancji uznał, że strony wiązała klauzula (...). Wynika to z adnotacji znajdujących się na wszystkich dokumentach tj. fakturach, handlowych dokumentach identyfikacyjnych oraz listach przewozowych. Świadczą o tym również zeznania świadka M. S. i powoda. W listach przewozowych powód figuruje jako nadawca towaru dostarczanego do(...) z tego względu, że od niego był odbierany towar i on zajmował się jego załadunkiem. Zapis ten nie określał podmiotu, który miał się zajmować transportem i za niego płacić. W konsekwencji Sąd uznał, że skoro dostarczenie rzeczy sprzedanych według uzgodnień stron miało nastąpić i faktycznie nastąpiło w K. w Polsce, to tym samym zachodziła podstawa do przyjęcia na podstawie art. 5 pkt 1 litera b tiret pierwszy w/w Rozporządzenia jurysdykcji sądów polskich obejmującej roszczenie dochodzone przez powoda.

Zażalenie od powyższego postanowienia wniósł pozwany zaskarżając postanowienie w całości. Pozwany wniósł o zmianę postanowienia poprzez odrzucenie pozwu z uwagi na brak jurysdykcji sądu polskiego ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód w odpowiedzi na zażalenie wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie pozwanego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu pozwany w zażaleniu nie podważył ustalenia Sądu pierwszej instancji, że zgodną wolą stron przy zawarciu umowy sprzedaży towarów było ustalenie jako miejsca dostawy miejscowości K., położonej w Polsce o czym świadczy zamieszczenie klauzuli (...) na fakturach, listach przewozowych i handlowych dokumentach identyfikacyjnych.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 25 stycznia 2012r. sygn. akt I ACz 1899/12 nie ma charakteru wiążącego dla Sądu Okręgowego i Sądu Apelacyjnego orzekającego w niniejszej sprawie. Podkreślić przy tym należy, że w sprawie IACz 1899/11 Sądu Apelacyjnego w Poznaniu kwestia klauzuli (...) w ogóle nie była przedmiotem rozważań, co wynika z uzasadnienia do tego orzeczenia. Na podstawie art. 386 § 6 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. wiąże zarówno Sąd Okręgowy w Poznaniu jak i Sąd Apelacyjny w Poznaniu w postępowaniu zażaleniowym stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 26 stycznia 2012r. sygn. akt I ACz 1995/11.

Zarzuty dotyczące klauzuli (...) zostały podniesione przez powoda w toku postępowania zażaleniowego jeszcze przed wydaniem postanowienia przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w dniu 26 stycznia 2012r., gdyż nastąpiło to w piśmie procesowym sporządzonym w dniu 2 stycznia 2012r. (vide: k. 265-268 akt), to jest bezpośrednio po złożeniu przez pozwanego wniosku o odrzuceniu pozwu z uwagi na brak jurysdykcji krajowej.

W świetle art. 505¹⁹ § 1 k.p.c. w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 16 września 2011r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381) po skutecznym wniesieniu przez pozwanego sprzeciwu od europejskiego nakazu zapłaty sprawa była rozpoznawana przez Sąd Okręgowy w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych. Art. 505¹⁹ § 2 i 3 k.p.c. ustanawiał dla stron procesu zasadę prekluzji tożsamą z obowiązującą w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych w przytaczaniu twierdzeń i dowodów na ich poparcie. Zdaniem Sądu prekluzją, o której mowa w w/w przepisie, nie są objęte kwestie w przedmiocie ustalenia jurysdykcji krajowej sądu polskiego. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie było więc przeszkód do przeprowadzenia, przy ponownym rozpoznaniu sprawy, dowodów w szczególności z zeznań świadka M. S. przez Sąd Okręgowy w realizacji wytycznych Sądu Apelacyjnego w Poznaniu określonych w postanowieniu z dnia 26 stycznia 2012r.

Dowody przemawiające za uznaniem, że miejscem wykonania zobowiązania tj. sprzedaży rzeczy ruchomych w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 1 litera a i b tiret 1 Rozporządzenia Rady (WE) NR 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. U. UE.L. 2001.12.1) jest Polska, dołączone zostały już do pozwu. Były to faktury nr (...), listy przewozowe (...) nr (...), (...) i (...) oraz handlowe dokumenty identyfikacyjne nr (...), (...) i (...) zawierające klauzulę (...). Istotnie, jak wskazuje skarżący, powód początkowo błędnie utożsamiał jako okoliczność istotną przy ustaleniu jurysdykcji sądu polskiego miejsce spełnienia świadczenia pieniężnego, nie zaś miejsce dostawy towarów. Zdaniem Sądu Apelacyjnego kluczowy jest jednak fakt, że powód wniósł pozew do sądu polskiego oraz dostarczył dowody na poparcie właściwości przemiennej wynikającej z w/w Rozporządzenia nr (...). S. faktów ustalonych na podstawie przeprowadzonych dowodów należy natomiast do sądu orzekającego.

Pozwany nie przedstawił dowodów przemawiających za uznaniem, że klauzula (...) została zamieszczona na wymienionych wyżej dokumentach niezgodnie z jego wolą. O porozumieniu stron w tym zakresie świadczą również zeznania świadka M. S., których wiarygodności pozwany nie kwestionował i nie podważył w zażaleniu. Świadek podała również, że to pozwany organizował transport zakupionego towaru w czym ona pośredniczyła zlecając bezpośrednio przewóz polskiej firmie. Pozwany ponosił również koszty przewozu. Te okoliczności potwierdził powód. Jeżeli pozwany zaprzecza tym okolicznościom winien te fakty, zgodnie z art. 6 k.c., udowodnić. Pozwany jednakże w żaden sposób nie wykazał, że to powód zlecił zorganizowanie transportu i za tę usługę zapłacił. W tym znaczeniu okoliczność, że powód był wpisany w listach przewozowych jako nadawca nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Podkreślić należy, że strony nie wiązała pisemna umowa. Pozwany składał zamówienia do powoda, który je realizował. W zaistniałej sytuacji tj. braku pisemnej umowy i składania zamówień przez pozwanego do powoda brak było podstaw do przeprowadzenia dowodu z zeznań stron zważywszy, że pozwany zamówień składanych do powoda nie złożył do akt sprawy. Stąd zasadnym było uchylenie przez Sąd pierwszej instancji postanowienia z dnia 24 kwietnia 2012r. o przeprowadzeniu dowodu z zeznań stron. Należy zaznaczyć, że wbrew zarzutom skarżącego powód nie został przesłuchany w charakterze strony. Zgodnie z 229 k.p.c. dowód z przesłuchania stron jest dowodem posiłkowym, którego przeprowadzenie uzasadnione jest jedynie wówczas, gdy nie ma innych dowodów albo są one niewystarczające dla ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia. W niniejszej sprawie, w świetle wyżej przedstawionych argumentów, nie było wystarczających przyczyn do przeprowadzenia dowodu z zeznań powoda i pozwanego na okoliczność ustalenia jurysdykcji polskiego sądu w procesie.

Biorąc powyższe pod rozwagę, na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c., zażalenie pozwanego oddalono.

/-/J. Futro /-/ M. Głowacka /-/ P. Górecki